

HABERLER

Asya ve Afrika Tarihi ve Tarihçiliği Üzerine XXIV. Uluslararası Konferans, St. Petersburg

M. Akif Erdoğan¹

Rusya Federasyonu'na bağlı St. Petersburg Devlet Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi (*Vostochnogo Fakulteta*) tarafından düzenlenen '*Asya ve Afrika Tarihi ve Tarihçiliği Üzerine XXIV. Uluslararası Konferans (XXIV. Mejdunarodnaya Nauçnaya Konferentsiya, İstoçnikovedenie i İstoriografiya stran Azii i Afriki)*' 10–12 Nisan 2007 tarihleri arasında St. Petersburg Üniversitesi Şarkiyat Fakültesinde (*Universtetstkaya 11'de*) yapıldı. Fransa, Almanya, Türkiye, Arap Ülkeleri ve Rusya'nın çeşitli yerlerinden gelen bilim adamları yüz atmış civarında sözlü tebliğ sundular. Sempozyumun resmi dili Rusça ve İngilizce idi ama başka dillerde de tebliğ sunulmasına izin verdiler. Bilindiği gibi bu konferans (Türkiye'de sempozyum anlamında) düzenli olarak her yıl Nisan ayında yapılmakta ve bildiriler kitap halinde hemen yayımlanmaktadır. Dolayısıyla Arap ülkeleri, Türkiye, İran, Kafkasya, Orta Asya ve İslam ülkeleri üzerine çalışanlar için izlenmesi gereken bir sempozyumdur.

Şarkiyat Fakültesi çok sayıda farklı bölümüyle, Türkoloji ve Tarih Bölümü de dâhil, 1855 yılından itibaren resmen çalışmaya başlamış ve çok sayıda dünyaca ünlü Türkolog ve Arabolog yetiştirmiştir. Türkiye'de Bunlar arasında Prof. V. Barthold ve Prof. Yakubovsky'nin çalışmaları bilinir ama ondan sonra gelen en azından on ünlü tarihçi-Türkolog'un çalışmaları ve yayımları ne yazık ki çoğunlukla Rusça olduğu için bilinmemektedir.

Türkiye ve Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili on civarında bildiri sunulmuştur. Prof. Konstantin Jukov, 1863–1874 yılları arasında İstanbul'da Rus elçisi olarak bulunan K. N. Leontiev'in Osmanlı Sultanlarıyla olan diyaloglarını, kabul törenlerinde Rus elçisine yapılan diplomatik davranışlar üzerine konuşmuştur. Kendisinin bu konuda bir kitabı da yayımlanmıştır. Moskova Üniversitesinden Prof. Svetlana Areoškova, Osmanlı tarihine teorik olarak yaklaşmış, Prof. H. İnalçık, Prof. K. Karpat ve diğer birkaç tarihçinin Osmanlı tarihine bakış açıları, feodal sistem gibi konular üzerine bildiri sunmuştur. Prof. Sergei Mihail İvanov'un bildiri konusu ise Osmanlı

---

¹ Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü. İzmir.

İmparatorluğunun on dokuzuncu yüzyıldaki ekonomik politikası üzerinedir. Kendisinin geçen yıl Rusça olarak bu konuda bir kitabı da yayımlanmıştır. A. R. Kilasov, Kemal Atatürk hakkında, R. K. Kilasov Osmanlı arşivciliği ve tarih yazımı üzerine; İ. B. Mamedov, S. İ. Murtuzaliev ve genç tarihçi ve uluslararası ilişkiler uzmanı A. A. Sotniçenko, Rus Türk ilişkileri üzerine bildiriler sundular.

St. Petersburg şehri (eski adı Leningrad) Türk-Rus ilişkileri açısından fevkalade önemli bir yerdir. Çarlık Rusyasının birçok dokümanı burada saklanmaktadır. Ermitaj Müzesinde Türklere alınan ganimetler, Orta Asya ve Kafkasya'ya ait arkeolojik malzemeler saklanmaktadır. Rusya Milli Kütüphanesi ve onun çeşitli semtlerdeki binalarında Türklere ve Türkiye ile ilgili birçok belge ve değişik malzemeler saklanmaktadır. Büyük Petro'nun yazlık sarayı Peterhof ve Büyük Katerina'nın kışlık sarayı Çarskoselo'da Türklere ait malzemeler bulunuyor. St. Petersburg'da bulunan çok sayıda müze ve kütüphane, Türk edebiyatçıları, arkeologları, halk bilimcileri, tarihçileri, dilcileri ve başka disiplinlerle uğraşan bilim adamları için gerçekten önem taşıyor ve sonuç olarak keşfedilmeyi bekliyor.

Rusya Milli Kütüphanesini (*Nauçhie Çitalinai Zal*) ziyaret ettim ve kütüphanenin giriş kısmında sergilenen iki taş kitabeyi kopya ettim. Her ikisi de sultan II. Mahmud'a aittir. Ayrıca burada III. Selim'e ait taş kitabeler de saklanmaktadır.

A- Istraca kalesinin 1836/ 1838 tarihli tamir kitabesi. Bu taş kitabe on iki satırdır. İlk dört satırın sağ ve sol taraflarında ikişer ay yıldız bulunur. Yıldızlar sekiz köşelidir.

1-sânehallahu Han Mahmud'un kılınıdî Hak bu kim

2-nakd-i ihsânıyla ihyâ Istraca kal'ası

3-hısn-ı melikiyyet ser-te-ser devrinde buldu ab ü tâb

4-sanma âbâd oldu yektâ Istraca kal'ası

5-tâb-ı şâh-ı Müslimîni yıldırub verdi keder

6-ehl-i Ispatdıraca amma Ispatraca kal'ası

7-ömrün eفزün kal ve şahın kim yapıldı metîn

8-'ahd-ı 'adlinde hedâyâ Ispatraca kal'ası

9-işbu beyt-i enbûh² ? sekiz tarih-i san'at-ı zâ³ ile

² Bu kelimenin olduğu yer kırılmıştır

³ Lügazlı ebced ile beyit düşmüştür.

- 10-döndü tâlib-i Aden'e halen Istraca kal'ası
11-merahân Mahmud ile bâlâ yapıldı bî-'adîl 1253
12-pekkavî oldu bu a'la Istraca kal'ası 1252

B- Vidin kalesinin 1838/ 1839 tarihli tamir kitabesi. Bu taş kitabenin beyti Ziver beye aittir. On satırdır.

- 1-Şehinşah-ı sâhib-i himem Sultan Mahmud el-husâl
2-'adliyle kaldı âlemi mahruse-i emn ü refah
3-Yecüc-i a'daya oşâ yaptı bu sedd-i nusreti
4-İskender-i sâhib-i zaman olduğuna budur güvâh
5-hısn-ı hasîn- âsa oşâ yapmakda vâlâ tabyalar
6-hıfz-ı bilâda mütemekkin bezl eyleyüb bî-iştibâh
7-ol padişahın mülkünün olsun kal'a-i ba'id
8-mustahfiz olsun askerın mansur ede 'avnullah
9-Ziver mücevher⁴ söyledi itmamının tarihini
10-etdi bu sedd-i nusreti ihya Vidin'de pâdişâh 1254

M.Akif Erdoğru

---

⁴ Noktalı harfler hesaplanırsa 1254 rakamı bulunur.

